

18.10.2023

Група №26

Урок №14

Тема уроку: Символічність образів Мавки й дядька Лева – уособлення духовності й краси. Мати Лукаша й Килини – антиподи головній героїні Мавці в драмі-феєрії Лесі Українки “Лісова пісня”. Симбіоз духовності і прагматизму в образі Лукаша

Мета уроку:(формувати компетентності): *предметні:* уміння аналізувати твір, розкривати основні проблеми драми — феєрії; *ключові:* навички протиставляти вільне, красиве, духовно багате життя людини буденному прагматизму; уміння порівнювати образи матері Лукаша й Килини; *комунікативну:* навички спілкування в колективі та толерантне ставлення до думок інших; *громадянську:* прагнення до краси, правди, справедливості, любов до природи, мистецтва; *загальнокультурну:* уміння визначати цінність художнього твору для літературної спадщини та сучасності.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань, умінь та навичок.

Обладнання: портрет Лесі Українки, текст твору, ілюстрації до драми.

*Сильніше за любов злоба горить,
Сильніше за красу вражає брідь,
Але життя росте лишень з любові,
Лишень краса людей навчає жить!*

Д. Павличко

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Вправа «Закінчи речення».

* «Чи не самотнім чоловіком на всю новочасну соборну Україну». Лесю Українку назвав... (І. Франко).

* Драма-феєрія — це... (драматичний твір, побудований на фантастично-казковому сюжеті).

* Тема «Лісової пісні». — ... (зіставлення світу людини і світу природи в їх гармонійних і дисгармонійних взаєминах).

* Ідея твору — ... (утвердження краси вільного незалежного духу, кохання і мрії, змістовного, гармонійного, як сама природа, людського життя).

* Події твору відбуваються ... (на Волині).

* Сюжет твору побудований на... (фольклорно-міфологічній основі).

* Людськими персонажами «Лісової пісні». є... (дядько Лев, Лукаш, Килина, мати Лукаша).

* Композиційно твір складається з ... (прологу та трьох дій).

2. Експрес-опитування «Чи уважний ти читач».

* У яку пору року відбулася зустріч Мавки з Лукашем? (Навесні)

* Кого Мавка називає сестрицею? (Березу)

* Плоди якого дерева Мавка називає «Се кров моя». (Калини)

* Кого Мавка називає матусею? (Вербу)

* Яке дерево було зрубано після смерті дядька Лева? (Дуб)

* Хто врятував Мавку, коли та перетворилась на вербу? (Перелесник)

* Які міфологічні істоти оселилися в Лукашевій хаті? (Злидні)

* На кого перетворив Лісовик Лукаша за зраду Мавці? (На вовкулаку)

* Місце проживання міфологічних водяних істот. (Озеро)

* Музичний інструмент, гра якого зачарувала Мавку. (Сопілка)

* До кого ясен кивав у верховітті: «Найкраща в світі!». (До дикої рожі)

* Хто намовив Потерчат занапастити Лукаша? (Русалка)

3. Вікторина «Впізнай героя за цитатою».

1) «Усякі скарби з лісу йдуть». (Дядько Лев)

2) «Ну, як-таки, що воля — та пропала?

Се так колись і вітер пропаде!». (*Мавка*)

3) «Кохання — як вода, — плавке та бистре,

Рве, грає, пестить, затягає й топить». (*Русалка*)

4) «Я понесу тебе в зелені гори, ти ж так хотіла бачити смереки». (*Перелесник*)

5) «Я вберу тебе, мов королівну, в самоцвіти». (*Лукаш*)

6) «А чи не годі вже того грання?

Все грай та грай, а ти, робото, стій?»). (*Мати Лукаша*)

7) «А я не знаю нічого ніжного, окрім берези». (*Мавка*)

8) «А все ж я мушу признатися

таки старого шкода,

бо він умів тримати з нами згоду». (*Куць*)

9) «А ти бідує з свекрушиськом проклятим, —

Ні жінка, ні вдова — якась покидька!». (*Килина*)

10) «Я, жінко, бачу те,

Що ти не бачиш.

Тепер я мудрий став...». (*Лукаш*)

11) «Ой, ті люди з-під стріх солом'яних!

Я їх не зношу! Я не терплю солом'яного духу!». (*Русалка*)

12) «З гір на долину біжу, стрибаю, рину!

Місточки збиваю, всі гребельки зриваю». (*«Той, що греблі рве»*).

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Слово вчителя

На минулому уроці ви познайомилися не тільки зі змістом драми-феєрії «Лісова пісня», а й розкрили символічне значення образів Мавки і дядька Лева,

які виступають уособленням духовної й душевної краси, прагненням до гармонії.

Мавка — ідеал гармонійної людини, пристрасної і щирої, здатної по-справжньому виявляти свої почуття і жити в злагоді з природою. Вона має в «серці те, що не вмирає». усвідомлюючи, що її життя призначене для вічності.

Та є у творі й інші персонажі, які виступають антиподами до образу Мавки. Це матір Лукаша й Килина.

2. Оголошення теми і мети уроку

Проблемне питання: як за допомогою образів матері Лукаша й Килини поетеса зображує їх духовне обмеження, дисгармонію з природою.

IV. СПРИЙНЯТТЯ І ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Словникова робота

Антипод — 1. тільки мн. Жителі двох діаметрально протилежних пунктів земної кулі. 2. Перен. Про людину, що своїми поглядами, рисами характеру або ж соціальним становищем цілком протилежна іншій людині.

Симбіоз (від гр. *співжиття*) — поширене в живій природі явище закономірного, не випадкового, співжиття живих істот, що належать до різних систематичних груп.

Прагматизм — здатність задовольнити свої потреби та інтереси. Прагматик — людина, яка все робить з точки зору доцільності, вигоди.

2. Бесіда з учнями

* Що ми дізнаємося про долю матері Лукаша?

* Які цінності сповідують мати й Килина?

* Чим споріднені ці образи?

* Як мати Лукаша ставиться до Мавки?

* Якими мати і Килина хочуть бачити Лукаша?

3. Робота над характеристикою образів Килини та матері Лукаша

3.1. Зачитування цитат до образу матері Лукаша.

1. Немає відома, чим вам годити!
2. Та бачиш... мати все гризуть за тебе!..

3. Що ти, сестро,
так уїдаєш раз у раз на дівку?

4. Бач... їм така невістка не до мислі...

Вони не люблять лісового роду...

Тобі недобра з їх свекруха буде!

5. І та вже відьма? Ба, то вже судилось

відьомською свекрухою вам бути.

Та хто ж вам винен? Ви ж її хотіли.

3.2. Зачитування цитат до образу Килини.

1. Від озера наближається мати, а з нею молода повновида молодиця, в червоній хустці з торочками, в бурячковій спідниці, дрібно та рівно зафалдованій; так само зафалдований і зелений фартух з нашитими на ньому білими, червоними та жовтими стяжками; сорочка густо натикана червоним та синім, намисто дзвонить дукачами на білій пухкій шиї, міцна крайка тісно перетягає стан, і від того кругла, заживна постать здається ще розкішнішою. Молодиця йде замашистою ходою, аж стара ледве поспіває за нею.

2. Яка ти бистра!

Ось ліпше не займай, бо поборю!

3. Лукашу,

нехай ся жінка більше не приходить, —

я не люблю її: вона лукава, як видра.

4. Ні, сього доволі.

Ся жінка хижа, наче рись.

5. Отже й не змовчить! — мати Лукаша про Килину.

3.3. Робота в групах.

Коментар. Клас ділиться на дві групи, учні визначають риси характеру, особливості поведінки, вчинків матері Лукаша та Килини. Під час презентації у зошитах складають порівняльну таблицю, де записують спільне та відмінне між цими героїнями.

Мати Лукаша: сестра дядька Лева, вдова, бажає щастя синові; стара, спрацьована, корислива; прагне кращого життя синові; думка про власність як про єдине щастя; вороже ставлення до Мавки; прихильна до сильної, міцної Килини; природа — засіб споживання, задоволення своїх потреб; перебуває в дисгармонії з природою, нищить красу навколо себе; не розуміє прагнень сина.

Килина: сільська молодиця, вдова; енергійна, завзята; хоче влаштувати своє життя і життя своїх дітей; лицемірна, улеслива зі свекрухою, згодом зла і підступна; закликає Мавку із заздрості та ревнощів; прагматична, корислива.

4. Метод «Коло думок».

* Чому матір Лукаша Килина не мали щастя і не могли його дати іншим? (*Духовна убогість, егоїзм, жадібність, злість, лукавність. Обидві постаті трагічні, і в цьому винні вони самі.*)

5. Слово вчителя

Нещирість і лицемірство обох жінок тонко відображає їх мова. При першій зустрічі улесливо люб'язні. «Рибонько». «любонько». «Килинко». — так звертається мати до майбутньої невістки. І до Мавки: «Нездаренько». «нехтолище». «ледащо». Килина теж підсолоджує свою мову словами: «тітусю». «дядинусю». Та в кінці твору їх люб'язність зникає, і ми бачимо зовсім іншу картину:

Мати. Ой синопьку! О, що ж я набілилась з отею відьмою!

Лукаш. І та вже відьма? — Ба, то вже судилось відьомською свекрухою вам бути. Та хто ж вам винен? Ви ж її хотіли!

Мати. Якби ж я знала, що вона така нехлюя, некукібниця!

Килина. Ой горе!

Хто б говорив! Уже таких відьом, таких нехлюй, як ти, світ не видав!

Ну вже ні і матінко, Лукашу в тебе залізо — й те перегризе!

Отже, матір Лукаша й Килину можна й справді вважати антиподами Мавки.

6. Лукаш — симбіоз високої духовності й буденного прагматизму

6.1. Слово вчителя.

Найдраматичнішим образом твору є образ Лукаша. Його драматизм, у першу чергу, — у непорозумінні самого себе, у його роздвоєності. Він зрадив не лише Мавку, а й самого себе, зруйнував власне щастя. Саме тому в образі Лукаша найбільше конкретно розкрито симбіоз високої духовності і буденного прагматизму.

6.2. Бесіда.

- * Яким Лукаш зображений на початку твору?
- * У чому виявилася роздвоєність його натури?
- * На кого Лісовик перетворив Лукаша?
- * Хто повернув Лукашеві людську подобу?
- * Як змінюється Лукаш у фіналі твору?

6.3. Закінчіть фразу «В образі Лукаша Леся Українка...».

6.4. Коментар учителя.

Лукаш має неабиякі здібності митця, хист талановитого музики, «співочу душу». Але, за словами Мавки, він «не може своїм життям до себе дорівнятись». В умовах тогочасної дійсності, де процвітає гонитва за наживою, байдужість до ближнього, грошові стосунки, сільський хлопець не спроможний вирватися з кола дрібновласницьких інтересів. Його засмоктують буденні, дріб'язкові справи.

V. ПІДСУМОК УРОКУ

Читаючи та аналізуючи «Лісову пісню». Лесі Українки, доходимо висновку, що першопричина людського горя, зла у самій душі людини: Лукаш тяжко страждає і зрештою гине, бо неспроможний зрівноважити в собі духовні й матеріальні цінності. Якщо головним для людини стає суто матеріальне, побутове, вона знищує себе.

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ: Підготувати виразне читання в ролях (бажано напам'ять) окремих уривків поеми.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

tanita.yar2018@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.